

Thessa Jensen

Palle Schantz Lauridsen:
Sherlock Holmes i Danmark – dengang, nu og i fremtiden?
Rosenkilde & Bahnhof. 2014

MedieKultur 2016, 228-230

Published by SMID | Society of Media researchers In Denmark | www.smid.dkThe online version of this text can be found open access at www.mediekultur.dk

Palle Schantz Lauridsen, medieforsker ved Nordiske Studier og Sprogvidenskab ved Københavns Universitet, har med bogen 'Sherlock Holmes i Danmark' skrevet sig ind i den lange og interessante historie omkring Sir Arthur Conan Doyles 'consulting detective – the only one in the world'. Schantz Lauridsen lægger hovedvægten af sin undersøgelse på den danske modtagelse, bearbejdning og udvikling af Conan Doyles oprindelige tekster. Som en anden detektiv gennemløber han blad- og forlagsarkiver for at finde frem til den tidligste omtale af Sherlock Holmes i en dansk avis (Aarhus Stiftstidende, 11. juni 1891). Han bevæger sig frygtløs ud på internettets mange 'fandom' fora og gennemfører interviews med medlemmer af de danske og udenlandske Sherlock Holmes klubber. Schantz Lauridsen formår at skabe en levende fortælling, som nok har Sherlock Holmes som sit omdrejningspunkt, men samtidig giver et uvurderligt indblik i den udvikling medier og publikum har gennemgået over de sidste 125 år i Danmark og verden over.

Således kommer Schantz Lauridsen vidende, underholdende og uhyre velskrevet rundt om Bernerkonventionen og hvordan Danmarks tiltrædelse af denne copyrightaftale gav danske oversættelser og omskrivninger af de originale Holmes-historier et kort afbræk i udgivelserne for så senere at muliggøre en langt mere organiseret gennemarbejdning af det originale materiale.

Den nutidige læser bliver gjort bekendt med, hvordan avisføljetoner blev trykt, så datidens avislæsere kunne klippe de enkelte sider ud og samle deres helt egen Sherlock Holmes roman, som senere kunne blive bundet hos bogbinderen.

På denne måde giver 'Sherlock Holmes i Danmark' ikke kun et indblik i danskernes entusiastiske modtagelse af historierne om den britiske detektiv, men den viser ligeledes, hvordan medieverden har udviklet og forandret sig op igennem tiden. Schantz Lauridsen påviser, hvordan en tidlig udgivelsesskrifttype, *antikva* eller *fraktur*, fortæller noget om målgruppens uddannelse og dermed, hvilken socialklasse Sherlock Holmes-historierne i Danmark var tiltænkt (*antikva* for latinskolerne absolventer, *fraktur* til den brede læsergruppe). Sherlock Holmes-historierne går fra at være trykt i den højere mellemklasses aviser til at blive hvermandseje.

Trods Bernerkonventionen var oversættelserne af de oprindelige historier mange og ikke alle lige gode. Oversætteren kunne vælge at springe afsnit over eller selv tilføje indledende eller forklarende afsnit. De danske læsere havde kun yderst sjældent adgang til det oprindelige materiale og måtte derfor tage til takke med, hvad aviser og blade bragte i forbindelse med deres udgivelser.

Men som Schantz Lauridsen kan påvise, så er det faktisk teaterverdenen, der er helt grundlæggende for Sherlock Holmes-historiernes danske succes. Schantz Lauridsen viser, hvordan en landsdækkende teaterbølge i 1902 giver det afgørende gennembrud for Holmes og hans tro væbner, Watson. Kendskabet betyder, at den danske blad- og forlagsverden for alvor tør tage detektiven til sig.

Igennem hele bogen trækker Schantz Lauridsen tråde mellem udlandets modtagelse og mediering af Holmes og Danmarks ditto. Han viser, at Danmark var med i forreste parket, når historien om udbredelsen af kendskabet til og arbejdet med fænomenet Sherlock Holmes fortælleres. Verdens første Sherlock Holmes-klub, The Baker Street Irregulars, grundlægges 1934 i USA. Allerede i 1950 grundlægges den danske Sherlock Holmes Klub, som har to underafdelinger i dag. For både den amerikanske og de danske klubber gælder det, at medlemskabet betyder deltagelse i en række traditioner, som er med til at understrege fællesskabet, kendskabet til og bekræftelse af de originale historier, samt enkelte godkendte senere tilkomne fortællinger.

Men Schantz Lauridsen stopper ikke her med sin gennemgang af den danske mediehistorie i forhold til Sherlock Holmes-historierne. Han forholder sig ligeledes til de moderne fortolkninger og gentolkninger af Holmes-figuren, sådan som vi finder ham i de amerikanske film med Robert Downey Jr. i hovedrollen, i den amerikanske tv-serie 'Elementary' med Johnny Lee Miller i hovedrollen, og endelig BBC's 'Sherlock' med Benedict Cumberbatch i hovedrollen. Schantz Lauridsen forklarer, hvordan Downey Jr.-filmene bibeholder den originale setting i victoriansk tid, men gør Holmes til en actionhelt, mens den amerikanske tv-serie sætter sin udgave i nutidens New York med en Holmes som har været på afvæning og passes af en kvindelig Dr Watson. Endelig viser han, at BBC's udgave lægger sig umiddelbart tættest på en modernisering af originalen ved at bibeholde London som setting, ligesom både Sherlock og Watson har deres oprindelige beskæftigelse og baggrundshistorie. Det er denne moderne udgave af Sherlock Holmes, der ifølge Schantz Lauridsen i de sidste år har været med til at skabe en ny interesse for de originale historier.

Uden berøringsangst kaster han sig derfor ud i de fora på internettet, hvor fans af serien diskuterer, transformerer og udarbejder deres egne historier, 'fanart' og videoer om Sherlock-figuren. Med øget tilgængelighed via de nye sociale medier, både i form af internettet og gennem udviklingen af smartphones og tablets, bliver muligheden for at transformere det originale materiale nemmere. Schantz Lauridsen viser dermed, at Holmes som karakter er lyslevende og mere populær end nogensinde.

Schantz Lauridsen afslutter med en række kilder og kommentarer, som yderligere er med til at understrege den videnskabelige dybde og bredde af dette ypperlige værk. Som det forhåbentlig fremgår af ovenstående anmeldelse, har bogen godt nok Sherlock Holmes som omdrejningspunkt, men bidrager i allerhøjeste grad med oplysninger og overvejelser omkring udviklingen af det danske mediebillede op igennem de sidste 125 år. Eneste minus er i denne forbindelse det manglende stikordsregister, som ville have gjort bogen til et endnu mere fantastisk og brugbart opslagsværk.

*Thessa Jensen
Lektor, ph.d.
Institut for Kommunikation
Aalborg Universitet
thessa@hum.aau.dk*